

решения в 1959 г. выдвинута идея о создании единой системы управления, руководство которой поручено академику В.М. Глушкову. Он установил неожиданный факт: оказалось, что избежать лавинообразного обрушения экономики в результате какой-либо случайности можно только в том случае, если в каждом производственном звене 33% возможностей не используется, а служит исключительно страховым резервом.

Как настоящий математик В.М. Глушков решил задачу управления в общем виде, однако ее решение подходит для любых систем управления, в т. ч. для такой, как человек. У человеческого организма имеются большие резервы, например, исследованием резервных сосудов и капилляров занимается учение о коллатералях. Давно известен факт замещения одним кровеносным сосудом другого, погибшего или травмированного. Последний замещается соседним, временно бездействовавшим, более мелким и достаточно быстро развивающимся до нужных размеров (просвет в сосуде может увеличиваться в 10 раз по сравнению с его первоначальной величиной). Замещающее кровообращение возникает в любом месте нашего организма.

Знания – это тоже резерв, даже если они не используются, придет время их востребованности. Страховая роль запаса знаний наглядно проявилась в эпоху шокового реформирования 90-х. Время реформ стало «черным» для подавляющего большинства граждан. Но прошло 20 лет – и наши специалисты востребованы во всех развитых странах мира. Почему так произошло? Да потому, что у нас было прекрасное избыточное образование в средней и высшей школе. Имея избыточное образование, советские люди быстро освоили многие направления деятельности, которые ранее не были нужны. Система обучения, заложив в нас избыточные знания, сделала нас устойчивыми к кризисам.

Это привело к неожиданным результатам. В книге Т. Стенли «Мой сосед – миллионер» приведена статистика миллионеров США по национальной принадлежности. Какая же национальная группа лидирует по числу миллионеров? Лидируют наши бывшие соотечественники: «Около 22% всех семей, главой которых является выходец из СССР, имеют чистую стоимость от миллиона долларов и выше,» – пишет Т. Стенли. Вот такова ценность избыточного советского образования – оно помогло выжить в кризис, благополучно устроиться на новом месте тем, кто в 90-е решил уехать из страны.

Итак, всегда нужно помнить выводы академика В.М. Глушкова: любую систему управления от обрушения из-за случайностей спасает только наличие резервов (в размере 1/3 от используемых возможностей), которые никак не используются, а служат исключительно для подстраховки.

Теперь видим: учить то, что «никогда не пригодится» надо, чтобы иметь надежный страховой резерв, запас прочности для кризисного времени. Особенно это касается медицинских работников. В настоящее время акцент идет на подготовку врачей общей практики, однако на младших курсах еще не все имеют четкое представление, кем будут, поэтому набор знаний должен быть избыточным, так как подготовка врача данной специальности проходит по 23 направлениям. Что касается практикующих врачей в период реорганизации здравоохранения, то эффективное их перепрофилирование по специальности врача общей (семейной) практики будет напрямую зависеть от той базы знаний, которую они получили в период обучения в вузе.

Проведено анкетирование 38 врачей-интернов, только что приступивших к трудовой деятельности. Им предложено ответить на ряд вопросов, касающихся адаптации к самостоятельной врачебной практике.

При анализе анкет выявлено: у 86,8% интернов вызывает трудности самостоятельная постановка основного диагноза и при наличии коморбидного состояния. 86,8% респондентов не могут самостоятельно объяснить патогенез всех симптомов, синдромов, которые присутствуют у больного, хотя 52,6% из общего числа опрошенных могут различить по причинам симптомы каждого заболевания, выявляемого у пациентов; 52,6% не могут самостоятельно описать морфологический субстрат болезни; 76,3% врачей-интернов не знают физические характеристики воздействующих факторов при назначении физиопроцедур. Однако, большинство опрошенных (86,8%) всё же считают себя способными найти индивидуальный подход к лечению конкретного больного, 76,8% самостоятельно могут оценить данные лабораторных и инструментальных методов исследования.

На вопрос «С какими изученными дисциплинами Вы ощущаете проблемы в начале своей практической деятельности?» большинство назвали фармакологию (76,3%), пропедевтику (36,8%), по 26,3% – физиологию, биохимию. Остальные предметы названы единично.

ВЫВОДЫ

На младших курсах целесообразно акцентировать внимание на прикладных аспектах полученных знаний: клинические задачи, ситуации из врачебной практики, оценка синергизма препаратов в определенных ситуациях. Целесообразно рассмотреть вопрос о пополнении учебных программ такими разделами, как клиническая физиология, клиническая биохимия и др. Начинающего врача нужно ориентировать на использование интернатуры для получения максимального количества знаний и умений.

УДК: 004.9:378.018.43:[615.15:378.046]:615.322

О.В. Мазулін, Г.В. Мазулін, Г.П. Смойловська, В.С. Доля, О.В. Гречана

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ З ФАРМАКОГНОЗІЇ

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: фармакогнозія, лікарська рослина, інформаційній ресурс, ліцензійний іспит.

Сучасна підготовка фахівців фармацевтичної галузі в світі та в Україні потребує постійного вдосконалення

та пошуку новітніх шляхів організації навчального процесу. До 35% препаратів світової медицини, що застосовуються

для лікування та профілактики захворювань різної етіології є засобами рослинного походження.

МЕТА РОБОТИ

Висвітлити особливості використання інформаційних технологій у дистанційному навчанні провізорів-інтернів з фармакогнозії.

Сучасна фармакогнозія відіграє велику роль у фаховій підготовці провізорів-інтернів, рішенні актуальних питань дослідження лікарських рослин, створенні нових високо-ефективних фітопрепаратів, раціональному використанні природних запасів рослинної сировини та підвищенні її якості.

Лікарські рослини з різноманіттям лікувальних і профілактичних властивостей посідають одне з провідних місць та нараховують більше 240 тис. видів. За даними ВООЗ, у 73 країнах світу використовують до 10 тис. рослин, в офіційні видання у різні роки входило 1884 види, та тільки 143 з них включено у фармакопеї та реєстри більш ніж 10 країн. На світовому ринку функціонує більше 12 великих транснаціональних фірм, частка продукції кожної з них у загальному обсязі фітопрепаратів складає не менше 2%. Рослинну сировину використовують для виробництва лікувальних, комплексних лікувально-профілактичних і стандартизованих засобів і харчових добавок, натічних або модернізованих БАР.

Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також соціально-економічні зміни в Україні і приєднання до Болонської декларації передбачають впровадження комп'ютерних інформаційних технологій у навчальний процес провізорів-інтернів і пошук нових підходів до навчально-методичної роботи за спеціальностями «Фармація» та «Технологія парфумерно-косметичних засобів». Для якісного викладання предмету співробітники кафедри фармакогнозії, фармацевтичної хімії та технології ліків ФПО постійно здійснюють розробку відповідних навчально-методичних матеріалів (електронний підручник, посібники, методичні розробки тощо), вдосконалено методи викладання згідно з принципами Болонської декларації.

Ефективність засвоєння курсу фармакогнозії досягається використанням комп'ютерних технологій тестування. Кафедра має сучасний блок з 1500 тестів, що дозволяють майбутнім фахівцям перевірити рівень знань і підготуватись до державного іспиту за програмою Елех. Комп'ютерний контроль засвоєння знань на очному циклі здійснюється протягом усього процесу навчання (базовий, рубіжний, підсумковий). Специфіка предмету «Фармакогнозія» полягає також у необхідності користуватися ілюстративним цифровим фотографічним матеріалом лікарських рослин у природних умовах. На сторінці кафедрального сайту в мережі Internet розміщені монографії співробітників: «Выращивание лекарственных растений на приусадебных участках», «Целебные бальзамы», «Бальзамы – лекарство от всех

болезней», «Целебная сила растений», «Современные фитопрепараты и биологически активные добавки растительного происхождения», «Ресурсознавство», «Технология лекарственных средств» тощо.

Для самостійного вивчення кафедрою запропоновано до 200 тем рефератів з актуальних питань дисципліни, спрямованих на засвоєння нових фітопрепаратів з лікарських рослин. У процесі самостійної роботи у провізорів-інтернів формуються певні навички (творчий пошук інформації, самоорганізацію, прийняття самостійних рішень), що сприяє інтенсифікації навчання. Для активізації позааудиторної роботи приділяється увага використанню мультимедійних навчальних компакт-дисків, сучасних електронних джерел інформації, проведенню ділових ігор, розв'язанню ситуаційних завдань, виконанню магістерських робіт, підготовці наукових статей. На наш погляд, для реального навчання провізорів-інтернів дистанційно потрібно впровадити алгоритм з 3 етапів на очному циклі навчання:

1) виявлення бажаних навчатися за цією формою, розподіл по групах, читання настановчих лекцій, проведення вхідного контролю, надання завдань на компакт-дисках або дистанційно;

2) контроль виконання завдань дистанційно (рубіжний контроль), проведення комп'ютерних консультацій викладачами за затвердженим розкладом та виконання завдань;

3) подання виконаного реферату, складання заліку на кафедрі (заключний контроль) та комп'ютерної програми Елех.

Отже, дистанційне викладання передбачатиме як широке впровадження інформаційних технологій, так і спілкування з викладачами на окремих етапах. Цей контроль особливо потрібен для випадків, пов'язаних з відсутністю можливостей, здібностей провізорів-інтернів для засвоєння програми дистанційним методом або з інших поважних причин, наприклад, відмова від навчання, яке неможливо проконтролювати дистанційно.

Основними напрямками у використанні інформаційних технологій у дистанційному навчанні провізорів-інтернів з фармакогнозії слід вважати:

- чітких розділ етапів дистанційного навчання;
- виділення груп провізорів-інтернів, здатних до дистанційного засвоєння предмета;
- реальний контроль на всіх етапах;
- робота під час виконання завдань з інформаційними сайтами фірм-виробників і спеціалізованих господарств з обробки лікарських рослин;
- затвердження типової навчальної та робочих програм дистанційної форми навчання.

ВИСНОВКИ

Використання можливостей комп'ютерних технологій дає об'єктивнішу оцінку знань провізорів-інтернів, дозволяє значно підвищити ефективність навчання та засвоєння предмету.